

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה"צ רב' שכטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

טוהרה למתים

החכ"א כתב (בהקדמתו להנהגות החזרה קדישא) שכל עניני טוהרת המת לא מצינו לזה שורש בגמ' וכו'. אך כל מה שנהגו לעשות, הכל מטעם כבוד המת, וכבוד המת דין דאורייתא הוא לפי מאי דקיי"ל כר"ע (סוטה ג.) דלה יטמא חובה, והיא היא המצוה של כבוד הצרות, שאף למתים מחוייבים בכבודם, וק"ו לחיים, שכל אדם נצטוו לזכור. אכן מי שמת בשעת המגפה, וקיים חשש שהעוסקים בטוהרתו ייגעו במחלה הממארת, פשיטא שאין להם לעשות טוהרה. דספק ספיקא של סכני"פ דוחה לכהת"כ, ק"ו למנהג (וכ"ה בגשר החיים, פ"ט).

אכן עיקר הדין של קבורה בקרקע דין תורה הוא (עי' אגרות"מ ח"ג יו"ד סי' קמ"ג) ואפשר לח"ק ליזהר שלא תדבק בהם המחלה, ואף שטרחה יש בדבר, צודאי מחוייבים הם להטריח א"ע לקיים המ"ע דאורייתא בזהירות מרובה מן המחלה המתדבקת. ואינו נראה כלל (לפי מיתב ידיעתינו כעת) שיהיה מותר או חובה לשרוף את המתים.

ואף דצדק כלל יש להקפיד שתהיה כל הקבורה ע"י ישראלים בדוקא, שיש צוה הידור מטעם כבוד המת, אכן במצבו כעת נראה פשוט שאין מצוה לישראלים להשתתף בהקבורה, ועדיף להניח להנכרים המומחים לטפל צוה אף שהם לא יעשו את הקבורה בידיים אלא ע"י מאשינ"ו.

All practices involved in performing a tahara, preparing the body for burial, are minhagim (customs), but their source is the Torah commandment of kavod ha'meis, respecting the deceased, which itself is an extension of kavod ha'briyos, honor due to all of mankind. If we must show such respect to the deceased, all the more so must we show respect to the living, since everyone was created in the image of God.

Whenever there is a concern that those who usually perform the tahara will contract the disease, they certainly should not perform the tahara. This is because even a case of doubtful danger outweighs all mitzvos. All the more so in the case of burial preparations which are only a minhag.

However, burial in the ground is a Torah commandment and those involved in the burial can take necessary precautions to avoid contracting the disease during the burial. Although such precautions may be inconvenient, those who are involved in the burial are certainly obligated to inconvenience themselves to fulfill this Torah commandment of burial. It is patently incorrect, based on our understanding at this time, to cremate any Jew who has passed away, even if they have died from a

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה צבי שכטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

contagious disease. Cremation is considered a serious breach of Halacha. Traditionally, those who would prefer cremation were those who didn't believe in techiyas hameisim (the afterlife).

At this time it is preferable to allow the professionals at the cemetery to take care of the actual internment of the body.

פינוי המת

מי שקנה קרקע בא"י, ומת בחו"ל בשעת המגפה, וא"א להעזירו כעת לא"י, וקברוהו בחו"ל ע"מ להעזירו לא"י כשיתאפשר הדבר, מותר לפנותו משני טעמים, דמבואר בשו"ע יו"ד (רס"י סק"ג) שצדק כלל אסור לפנות את המת מקבר לקבר, א"א כפנוהו ע"מ לקברו בא"י, או שקברוהו מלכתחילה ע"מ לפנותו.

A family who is currently unable to use their burial plots in Eretz Yisrael due to the Coronavirus, may perform a temporary burial in Chutz L'Aretz and when the situation permits, the body may be interred and moved to Eretz Yisrael as is indicated clearly in the Shulchan Aruch.

צבי שכטר
ו' ניסן תש"פ

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה צבי שכטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

קדימה בהלכת נפשות

אם באו שני חולים לבית החולים צב"א, ויש רק רספריטור אחד, ונריכים לקצוע למי ליתן אותו, אם לאחד שקרוז לודאי שאפשר להציל, או לשני שיש רק ספק אם יועיל, אז פשיטא שאין דוחין ודאי מפני ספק. [עייין נשמת אברהם ליו"ד סימן רנ"ב אות ז']. אבל אם באו אחר זה, וכבר חיברו את הראשון לרספריטור, אע"פ שהוא זקן מופלג וחולה, ורק ספק אם יועיל לו הטיפול, והבא אחריו בריא ובעיר, ע"ז נאמר הדין שאין דוחין נפש מפני נפש.

אכן אם בשעה שצא הזקן המסוכן תחילה כבר יודעים מראש שצמוד שעה-שתיים יציאו לבית"ח עוד חולים לעירים בריאים, כי כן קורה בכל יום, וברור הדבר שאין מספיק רספריטור"ז עבור כל החולים, נראה שאף זה צבחינת באו צב"א, ואין לנו לחצר מלכתחילה את הזקן המופלג המסוכן למכשיר.

וצמשנה סוף הוריות (דף י"ג) הוצא סדר קדימות בהלכת נפשות, ועי' בהגר"א ליו"ד סימן רנ"א ס"ק י"ח שהביא מירושלמי (הוריות ג: ה) שהסדרן קודם לפלפון, וכנראה שהקצוע בזה הוא שמקדימים להציל את זה שהקהילה צריכה לו ביותר, ועי' אגרות"מ (ח"מ ח"ב סימן ע"ד) שקשה לעשות מעשה עפ"י כללי המשנה בלי עיון גדול (ומסתמא ה"ט כי צומננו יש הרבה נשים שעוסקות בתורה וצמאות יותר מאשר הגברים וכו'), וכללי המשנה מיוסדים על ההנחה שלפי סדר קדימות זה נרויח יותר בעבור הקהילה). אכן, חשבון זה (של זקן מופלג ומסוכן בנגוד לעיר בריא) לכאורה ברור לכל שנרויח יותר שנות-חיים אם נטפל בצעיר הבריא.

וכן נראה שאם כבר חזרו את הזקן המופלג לרספריטור, ואח"כ הבינו שלא הי' כדאי, כי הרבה לעירים יצאו עוד, שמן הנכון לרופאים לקצוע על הזקן הזה החלטה של DNR, כי לגבי התחלת הטיפול החדש עבור החולה הזקן בנגוד לטיפול בצעירים, זה כבר נחשב כבאו צב"א, ועלינו להקדים הטיפול בצעירים הבריאים, ואין בזה משום אין דוחים נפש מפני נפש, כי אין כאן ראייה בקו"ע, אלא רק אי-קיום הדין של לא תעמוד על דם רעך, וצאם הרופא אין ציולתו לטפל בכלם ביחד, צריך להקדים את אלו שיצא מהם יותר ריוח לקהילה, וכאמור.

כעת התחילו צביה"ח להשתמש ברספריטור אחד עבור ד' חולים, כי אין מספיק מכשירים עבור כולם, ואע"פ שהאוויר שזה מוציא מגופו חוזר ונכנס אל תוך גוף השלשה חולים האחרים, וקיימת אפשרות שזה יגרום לקרב מיתת אחד מהאחרים, כי אולי החולה האחד חליו יותר קשה מזה של האחרים, ונמצא שעברו הרופאים על אי' ראייה. אכן נראה שלשם הלכת כל כמה דאפשר, הרופאים מרפאים ביחד ארבעה חולים (כנ"ל) שנראים כאילו חולים באותה המדה, וזהו מה שלמדנו מקרא דורפא ירפא, שמכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות, וביאר בזה הרמב"ן בס' תורת האדם (מהדורת מה"ק עמ' מ"א) שאע"פ שקיימת אפשרות שהרופא יגרום לחולה שימות צמוקדם (מחמת טיפולו), כל זה כלול בגוה"כ דורפא ירפא, דרשאי לטפל ברפואת החולה כמיטב יכולתו. וחכמת הרפואה התפתחה צמאוד מאוד משך כל הדורות, ובכל דור טפלו בחולים כפי מיטב יכולתם ומיטב ידיעתם, ובדאי והרבה פעמים גרמו לקצר חיי החולה מפני ליקוי ידיעתם, אך כל זה כלול בגוה"כ דורפא ירפא.

והיות שאנו יודעים מראש שיצאו הרבה חולים לבית"ח, אפילו באו צב"א נראה שדינם כבאו צב"א, ומחוייבים הרופאים לטפל בכלם בשוה - אם זה אפשר, ואין להם ברירה אחרת אלא לעשות כנ"ל. וד' ירחם על כל חולי עמו ישראל.

צבי שכטר
ו' ניסן תש"פ